

Зміст

Розділ 1	9	Розділ 15	200
Розділ 2	19	Розділ 16	205
Розділ 3	29	Розділ 17	211
Розділ 4	45	Розділ 18	222
Розділ 5	60	Розділ 19	234
Розділ 6	72	Розділ 20	247
Розділ 7	88	Розділ 21	254
Розділ 8	107	Розділ 22	263
Розділ 9	115	Розділ 23	274
Розділ 10	135	Розділ 24	282
Розділ 11	145		
Розділ 12	153	<i>Подяки</i>	<i>285</i>
Розділ 13	166	<i>Запитання для</i>	
Розділ 14	184	<i>читацького клубу</i>	<i>286</i>

Розділ 1

Червень 1989 року

Зараз час між народженням і загибеллю. Настало ще одне літо. Я забуваю дні в очікуванні, що щось станеться. Щось славетне, навіть трагічне. Але нічого не відбувається.

Важко в селі, коли немає чим зайнятися і нікуди піти. Життя влітку тече повільно, як один довгий, затяжний захід сонця. Чи не здається таким кожен день у Кроссморі в цьому непростому віці? Без школи й без жодних міських розваг не залишається нічого, окрім як вештатися селом. Мама називає це бродяжництвом. Здається, влітку вона ставиться до мене з особливою неприязню. Я можу її зрозуміти. Зважаючи на моє новонайдене захоплення випивкою, загрозу невдалої спроби сексу та невиліковне відчуття розчарування, я не розраховувала б на прихильність з її боку. Часто я так само роздратована собою, як і вона. Так, мій вік дуже непростий.

Напевно, мама у моєму віці була схожа на мене. Колись вона, можливо, відчувала те саме хвилювання, що й я, коли викурювала сигарету з дівчатами або поверталася додому пізно. Можливо, мама забула, що означає мати лише пробіски незалежності. Для мене ці пробіски — все. Відчувати себе дорослою — це все для мене. Це дає мені почуття власної гідності, що, на мою думку, дуже важливо. Останнім часом вкрай кортить з'ясувати, хто я насправді. Має виявитися щось більше, ніж бути найкращою подругою Мартіна Берка чи однією з дівчат або донькою Ноланів. Я просто не впевнена, що саме.

Сьогодні ми з Мартіном ішли довгою вибоїстою дорогою до села разом. Про нас багато балакають. Ми лише друзі, хоча припускаю, що згодом станемо чимось більшим. Чесно кажучи, мені не подобається про це думати. Я просто насолоджуюся його компанією, ось і все. З ним я почуваюся набагато краще, ніж без нього. Коли нам було по вісім років, Берки перевели Мартіна зі школи Святої Анни до школи Святого Ендрю, що за двадцять хвилин звідси. Там виникли якісь проблеми з його старшим братом і вчителем, тож батьки не хотіли, щоб це повторилося. І Мартін поїхав. Я думала, що навіть не помічу його відсутності. Окрім одного гарячкового поцілунку на подвір'ї, ми ніколи не гралися разом у школі. Не думала, що мені буде чогось бракувати. Але потім його не стало, і я сумувала за ним щодня. Відчувала себе такою відірваною від усього. Знадобилося багато часу, щоб озирнутися й перестати очікувати, що Мартін усміхнеться мені у відповідь. Але коли ти молода, до всього легко пристосуватися. Я звикла до порожнечі, усе було добре. Зрештою, я була однією з дівчат, навіть не маючи жодної подруги.

У довгі шкільні дні, коли сумувала за Мартіном, я мріяла про те, що ми з ним зможемо одружитися в день Першого причастя. Наші школи та Гельскоїл завжди об'єднувалися на цей день, і все одно з трьома класами нас було лише тридцять. Я знала, що Мартін стоятиме біля вівтаря у своєму костюмі, а я — у білій сукні, і це матиме такий вигляд, як треба. Я планувала, що коли він скаже «Амінь», поцілую його, і тоді ми одружимося. Моя найпростіша та найлегша мрія. Навіть не думаю, що хтось дуже засмутився б, якби я його поцілувала. Це, імовірно, було б смішно і добре запам'яталося б.

Мартін веде мене до дробарки, де вже чекають дівчата. Хлопців він приведе пізніше. Раніше наші групи ніколи не розділялися так. Але приблизно тоді, коли Марія Кілі почала сприймати хлопчиків як хлопчиків, ми розпалися на дві частини. Інтереси Марії дуже сильно впливають на

інтереси групи, і тому всі стали дещо одержимі хлопцями. Якби ми з Мартіном не були магнітами одне для одного, дівчата, можливо, ніколи з ними не заговорили б. Я все ще чекаю, коли хлопці почнуть мене лякати. Часто мої дівчата здаються мені небезпечнішими, ніж вони. Поки я не стала мостом між усіма нами, думала, що була сором'язливою людиною, таким собі тремтячим листочком. Тепер знаю, що я не листочок, а сильна гілка. Я з'єдную цвіт із корою. Завдяки слабким дівочим серцям я усвідомила власну хоробрість. Можливо, це просто тому, що не втрачаю самовладання так легко, як інші. У наш час дівчата мліють, коли біля них з'являються хлопці. Сподіваюся, що я просто запізнююся з розвитком і через місяць-другий теж почну мліти. Терпіти не можу бути осторонь того, що відчують інші.

Вікна дробарки сягають від стелі до підлоги, і дівчата крутять один і той самий диск євроденсу. Тепер я бачу їх у середині. Ось Марія. Нескінченно мила Марія з туго завитим волоссям, гостреньким носиком, довгим і рівним станом. А ось яскрава жовто-русява Еймір і русява, як льон, Джоан. Бернадетт із її зубами, які так відчайдушно потребують брекетів, і Патриція, ледь помітна за камуфляжем ластовиння. І Сюзанна, прекрасна сонячна Сюзанна зі складеним пальтом на сидінні, яке вона береже для мене. Стіни викладені білою плиткою, а на стелі — смужки флуоресцентних ламп, які відкидають тіні на юні обличчя. Дзвіночок над дверима дзеленчить, сповіщаючи про мою появу, і всі обертаються, щоб подивитися. Як вони описали б мене зараз? Сюзанна піднімає для мене своє замшеве пальто кольору верблюда, і перш ніж я встигаю щось вимовити, каже:

— Вінтаж.

Я могла б здогадатися. Багато моїх речей можна вважати вінтажними. Вони дісталися мені від старших двоюрідних сестер, деякі навіть збереглися з маминої молодості. Чомусь мій вінтаж не такий крутий, як у Сюзанни. Вона на

багато кілометрів попереду нас усіх, з подвійним пірсингом у вухах, власним хай-фай і чималим спадком, який не вдовзі очікує на неї.

Від цієї їжі в нас з'являються прищі, але ми все одно її хрумтимо. Бернадетт не їсть, бо не хоче, щоб її бачили з повним ротом чипсів, коли прийдуть хлопці. Вона не їсть на очах у людей. Гадаю, ми були в початковій школі, коли я востаннє бачила, щоб Бернадетт щось брала до рота. Вона сидить на краєчку свого сидіння, смокче зуби, наче думає, що вони брудні. Джоан з її овальним обличчям, на яке, мабуть, статеве дозрівання вплинуло найбільше, ставить просте запитання, яке розпалює між нами вогонь.

— Є новини про Дебют?

Цього літа бал дебютантів був для нас важливішим за дихання. Раніше ми теж цікавилися тим днем, плітками про побачення та сукні, які до нього готували, але цього року це єдине, про що говоримо. Насправді я не знаю чому. Можливо, тому що до нього залишилося всього кілька тижнів, тож він витає в повітрі. А може, тому що поїздка на Дебют стає дедалі менш фантастичною, а щораз відчутнішою реальністю. Нас, дівчат, що тільки наближаються до четвертого року навчання, ніколи не запросять туди, але дівчину з п'ятого класу можуть запросити, і ми знаємо багато таких. Можливо, це просто тому, що нам подобається говорити про інших людей.

Оскільки сестра Марії Сорча тепер популярна серед п'ятикласників, ми маємо доступ до потоку інформації про Дебют, про старших дівчат і про всі їхні діяння. Плітки просто спливають назовні. Навіть коли не хочу їх чути, я їх чую, і тому знаю про старших дівчат — про те, хто завалив який предмет, кого зрадили, а хто сидить на наркотиках. Сорча розповідає настільки секретні подробиці, що ми дізналися, що Лара Донноллі носить червоний ліфчик на фізкультурі й спускає бретельки з плечей, сподіваючись, що хтось це помітить. Мої бюстгальтери всі білі й лежать у коробці.

Вони видаються підлітковими й водночас старомодними проти тих, що носить Лара. Якби старші дівчата знали, як ми їх обожаємо, якби вони знали всі інтимні речі, які нам про них розповідають, мені було б так соромно, що довелося б змінити школу. Але вони, мабуть, очікують цього, коли проходять повз і бачать нас із роззявленими ротами та розширеними від благоговіння зіницями. Я впевнена, що це захоплення — природний порядок речей. Так було ще з початкової школи. Монахиня посилала одну з них на наше подвір'я виконувати якусь роботу, і ми юрмилися біля неї, як комахи навколо розлитого меду.

Є багато інших речей, про які ми могли б поговорити, але натомість розмовляємо про ліфчики, хлопців і Дебют. Навіть коли в нас є відчуття, які з'їдають живцем і відчайдушно потребують обговорення, ми базикаємо про подібні речі. Ніхто не хоче псувати настрої. Уявляти собі сукні Дебюту приємніше, ніж давати волю емоціям. Ці жахливі блискучі атласні сукні в строкатих кольорах — речі, які відволікають нас від думок про наші проблеми, неважливо, хороші вони чи погані. Сукні нашої мрії, сукні, які ми обрали б для всіх інших, і сукні, які нам геть не подобалися. Ми зібрали інформацію про наявні пари й розподіляємо між собою решту хлопців із шостого класу, так, ніби в нас є з ними шанси. Напевно, соромно мати такі фантазії в нашому дорослому віці, але для нас це приватна гра, тож усе гаразд.

Партнери — завжди найгірша частина цієї колективної мрії, тому що всі хороші хлопці вже зайняті. Достатньо зробити одне хибне припущення, щоб застрягти з хлопцем назавжди. Якось Еймір ляпнула, що Бернадетт буде гарно виглядати з Денні О'Нілом, на рік старшим за нас, тільки тому, що в них обох кучеряве волосся й ластовиння. Імовірно, мала на увазі, що вони схожі, а не те, що матимуть гарний вигляд разом. Ці потенційні пари можуть переслідувати дівчину все життя. Відтоді, як Еймір це сказала, щоразу,

коли Бернадетт згадує якогось хлопця, хтось обертається й каже:

— А як же бідолашний Денні?

І останнім часом вона почала казати:

— Ну, так, очевидно, є ще Денні.

Він їй ніколи не подобався, але ми всі знаємо, і Бернадетт теж, та й Денні почав підозрювати, що, коли нарешті настане час балу дебютантів, вони підуть разом. Існує багато таких потенційних пар, і нас із Мартіном часто згадують як одну з них. Щоб уникнути цього, я дражню Бернадетт щодо Денні.

— Схоже, у Ніам Мак два хлопці.

Ніам Макнамара, сяюча богиня церкви Святого Йосипа. Я могла б говорити про неї цілий день і не відчувати себе дурепою, це була б розмова про божественне. Красивіша, чистіша за будь-яку дівчину в Кроссморі, вона є чимось на кшталт ікони серед нас. Її оцінки, про які Сорча не може нам розповісти; її бретельки від бюстгальтерів, яких ми ніколи не бачили; вона така тонка, така благородна. Всебічно розвинена, відкрита, інтелігентна, темпераментна Ніам із сестрами з Англії, які прислали їй випускню сукню з Лондона. Вона лише у п'ятому класі, а за неї вже змагаються хлопці із шостого.

— Два хлопці? Комусь пощастило.

— Еге ж. Звісно, Шон запросив першим, але схоже, що тепер і Джон теж хоче її запросити.

— Уяви, як це — обрати Джона замість Шона!

Бернадетт не зводить з мене очей, поки я їм.

— Чи було б це добре для тебе?

— Так, мабуть, вона це й зробила.

Марія така мила. Вона всім подобається.

— Ніби хтось може обрати кого-небудь замість Шона!

Зітхання пролунало над столом на саму згадку про Шона О'Саллівана — метр дев'яносто, футболіст, старший з трьох синів.

— Шон може попросити мене перейти з ним дорогу, і я по-мру, не кажучи вже про те, щоб запросити на Дебют!

— Припини, він такий класний, — каже Сюзанна, кусаючи бургер і жуючи з роззявленим ротом. Я спостерігаю, як м'ясо перетворюється на кашу на її язиці. Усі дівчата сміються. Сюзанна спілкується зі старшими хлопцями, вони знають її завдяки її братам. Вона не розкриває деталей цих зв'язків, але знає, як з ними розмовляти. Сюзанна вміє розмовляти з усіма; якимось чином вона точно знає, що кожен хоче почути.

— Бідолашний старина Джон.

— Так, але ви тільки послухайте! Схоже, вона сказала «так» їм обом!

— Ніам могла б і третього запросити.

— Вона ледь не зробила цього.

— Я б її запросила.

Кажу жартома, але це змушує Патрицію заковувати очі. Здається, я ніколи не говорю того, що їй подобається, вона завжди дивиться на мене так, ніби ненавидить. Мене це не дуже турбує, бо Патриція — найменш цікава і симпатична з дівчат. Інші теж її не люблять. Вони всі це визнали, але не дотримуються цього. Гадаю, ми й без неї чудово обійшлися б. Навіть до всіх нещасть у своєму житті Патриція не була приємною дівчиною, але ми знаємо її так давно, що вона непохитна. Іноді давнє знайомство з людиною — це єдина причина, щоб з нею дружити. Це не дуже міцний зв'язок, але непорушний. Батько Патриції набагато старший за її матір, у нього початкова стадія деменції. Заклопотана чоловіком і маленькими близнятами, мати Патриції не має багато часу для доньки.

Молодшому близнюку під час пологів не вистачало кисню. Не було впевненості, що він виживе. Зараз хлопчик, як і старший близнюк, як і всі п'ятирічні діти, потребує дуже багато догляду. Все це означає, що Патриція живе дуже

самотньо вдома. Коли вона поїде до коледжу, відчуватиме провину за те, що залишила матір з такою великою кількістю турбот, але дівчина не дозволить цьому зупинити її від'їзд. Іноді батько не впізнає доньки. Такі випадки трапляються щораз частіше. Сюзанна глибоко співчуває Патриції. Інколи вони проводять години разом, тільки вдвох, дуже серйозно розмовляючи про життя з нерідними батьками. Я терплю Патрицію тільки тому, що вона розуміє той бік Сюзанни, якого я не тямлю. Хочу, щоб Сюзанна відчувала, що її розуміють. Хоча, коли Патриція сидить у драбці й заковчує очі на мої слова, я забуваю відчувати жаль до неї. Це може здатися черствим, але в мене не лишається терпіння. Всі інші сміються з того, що я сказала про Ніам, вони знають, що можливість провести з нею хоч трохи часу була б для них подарунком від Небес.

— Я запросила б її, якби не здавалася такою потворною поруч з нею.

Джоан сміється, і всі сміються разом з нею, а я просто не буду більше дивитися на Патрицію сьогодні. Це невелике покарання, на яке вона заслуговує і якого, напевно, навіть не помітить. Чи робить це мене жахливою людиною? Не думаю, що її труднощі виправдують погане ставлення до мене. Іноді цікаво, чи я єдина, хто вважає Патрицію неприємною дівчиною, чи хтось пам'ятає, що вона завжди була такою? Я лише пожартувала, і всі, крім мене, вже забули про це. Помовчу трохи, інакше бовкну ще якусь дурницю. Приємно поринути в уяву дівчат, коли вони говорять про Ніам і її сукню, і про те, як Шон так добре доповнюватиме дівчину. Приємно спостерігати за ними, слухати їх і відчувати себе однією з них.

Хоча це й заспокоює, але ми вже стільки разів говорили про це, і я, не долучаючись до розмови, відчуваю, що моя увага відволікається від столу й зосереджується на роті Сюзанни. Базікання дівчат — це лише гудіння бджолиного вулика біля моїх вух, але я дуже голосно чую, як її зуби

розкушують їжу. Поплескування язика по піднебінню. Хлюпання її слини, яке з кожним укусом піднімається на сотню децибелів. Чому вона їсть, як собака? Мої щоки червоніють, але я не роблю жодних рухів, щоб приховати це, і в дикий момент покинутості, чого ніколи раніше не відчувала, думаю, що була б мікробами в яловичині, які її тіло вишукує і знищує, якби це означало, що Сюзанна приділить мені хоч найменшу увагу. Тепло і вологість її рота...

Це ж треба додуматися до такого! Як несподівано й завзято я думаю про це. І як паленіють мої щоки. Цілком логічно хотіти опинитися в її роті, бути розірваною нею на шматки — поки не ловлю себе на цьому бажанні. Я приголомшена, мені огидно. Майже сміюся з власної безглуздості. Це була зовсім не я, просто погана ідея, що забилася мені в голову, щоб накоїти лиха. Це не я так думала! Яке чудне відчуття. Я дуже стримано благословляю себе й сподіваюся, що буду прощена та ніколи більше не відчуватиму нічого такого незрозумілого й сильного.

— Люсі? — Я підводжу очі. Вони говорять до мене. — Я запитала: Джон чи Шон?

Хай буде благословенна ця стомлена розмова! Я могла б не слухати її цілий рік і все одно знала б, що маю сказати. Усе просто, це мої люди, вони чекають, що я вимовлю слова й нагодую їхні зголоднілі серця. Я розумію цих дівчат, дотримуюся шаблону, це нормально. Даю їм те, що вони хочуть.

— Шон. Завжди.

Дівчата тонуть у несамовитому реготі, і я дозволяю цьому захлеснути мене, і коли бачу її рот, розтулений від сміху, дякую кожному ангелу на небесах за те, що Сюзанна проковтнула свою їжу.

— Тільки б Мартін не почув, як ти це кажеш! — підморгує Патриція, і мені хочеться, щоб вона цього не робила. Я бажаю секунду побути на самоті, щоб опанувати себе. Але ось Мартін підходить до дверей дробарки з усіма хлопцями

позаду. Він дивиться на мене, а не на інших дівчат. Мені дуже приємно, коли Мартін дивиться на мене. Моє серце калатає, і я не зводжу з нього очей. Це заземлює. Дівчина за стійкою ненавидить бачити, що приходять хлопці. Бернадетт випростовується. Усе починається.